Dôsledky alkoholizmu na život rodiny

BALLY Dušan a FABIÁN Anton

Abstrakt

Príspevok poukazuje na vplyv alkoholizmu na život rodiny, či už je to v sociálnej, psychologickej alebo ekonomickej oblasti. Kvantitatívna časť sa zameriava na dôsledky alkoholizmu, ktoré so sebou užívanie alkoholu prináša - zhoršenie rodinných vzťahov, zlá finančná situácia alebo vznik psychotických porúch. Účelom je upriamiť sa na alkoholizmus v rodine, konkrétne na závislého člena, ktorý v nej žije a poukázať na to, že alkohol ako "metla ľudstva", nevedie k zlepšeniu, ale naopak k zhoršeniu rodinnej situácie.

Kľúčové slová: *Rodina. Závislosť. Alkohol. Dôsledky alkoholizmu.*

Abstract

The post points to the impact of alcoholism on the family life, whether it is social, psychological, or economic area. Quantitative section focuses on the consequences of alcoholism, that with them the use of alcohol brings, whether it is the deterioration of family relationships, poor financial situation, or the emergence of psychotic disorders. The purpose is to draw on alcoholism in the family, specifically to a dependent of a member which it lives and to point out that the alcohol as \"the sweeper of mankind\", does not lead to improvement, but on the contrary to the deterioration of the situation of the family.

Key words: *Family. Addiction. Alcoholism. Consequences of alcoholism.*

Úvod

Rodiny sa pri riešení konfliktov musia popasovať s rôznymi nástrahami, ktoré na nich číhajú za každým rohom. Jednou z nich je alkohol, ktorý jednotlivým členom v rodine spôsobuje nemalé problémy, či už je to v osobnom, pracovnom alebo celospoločenskom priestore. V konfliktných situáciách sa často krát obracajú na organizácie, ktoré sú orientované na odbúravanie závislosti a snažia sa tento problém riešiť či už vlastnými silami alebo za pomoci odborníkov. Alkoholizmus má značný vplyv na plynulý cyklus rodiny a jeho dôsledky nepostihujú len samotného závislého člena, ale majú dopad na rodinu ako celok. Prejavuje sa to najmä zanedbávaním rodičovských povinností, neharmonickým vzťahom partnerov, ale prvotne sa to odráža predovšetkým na výchove detí, ktorým alkoholizmus rodiča v mnohých prípadoch bráni pri ich osobnostnom raste. Alkoholizmom sa z rekreačného užívateľa ľahko stane človek skutočne závislý. Preto je dôležité, aby rodina a taktiež i skúsení odborníci, pomáhali závislému členovi pri prekonaní negatívnych príčin a dôsledkov, ktoré na ňom alkohol zanecháva.

Rodina

Rodina je spoločenská inštitúcia pozostávajúca z dvoch alebo viacerých osôb žijúcich spolu pod jednou strechou a ktoré sú prepojené zväzkami manželstva, pokrvenstva alebo adopcie. Sociológovia sa zameriavali na viaceré pohľady na rodinu ale jednoznačnú dominanciu ma funkcionalistický prístup, ktorý vychádza z úvahy, že jedine plnením svojich základných funkcií môže spoločnosť reálne fungovať (Sopóci 2010).

Cabanová (2010) definuje rodinu ako dlhotrvajúcu formu jednotného spolunažívania osôb, ktoré sú prepojené príbuzenskými vzťahmi, do ktorých zahŕňame najmä rodičov a deti. Rodiny sa líšia len vzájomnými vzťahmi a v rodinách prevažne prevládajú len zaužívané formy vystupovania, pridržiavanie sa tradícií a zvykov. Taktiež vymedzuje rodinu ako vrodenú spoločenskú skupinu, ktorá spája ľudí v dôvernej jednote na základe pokrvnosti a je primárnou formou začlenenia človeka do sociálnej štruktúry spoločnosti.

Rodina je vo všeobecnosti chápaná ako najstaršia, najprirodzenejšia a najpodstatnejšia ľudská skupina a inštitúcia, ako efektívna jednotka a aj ako hlavná stavebná zložka štruktúr spoločnosti. Špecifickosť rodiny spočíva najmä v tom, že človek do nej patrí už od prvej chvíle svojho narodenia a jej členom ostáva až do konca svojho života (Reichel 2008).

Rodina je lokalita, v ktorej jedinec nadobúda primárne vlastnosti, dôležité pre normálny chod nielen rodiny, ale aj celej spoločnosti. V rodine jedinec rozkvitá a dozrieva ako muž alebo žena v seberovnej dôstojnosti a súčasne v rôznorodých navzájom sa dopĺňajúcich hodnotách a vlastnostiach (Hardy 2011).

Podľa Hroncovej (2004) prvým spoločenským prostredím, do ktorého sa človek narodí, je rodina. Je takzvaným spojovacím mostom medzi jednotlivcom a spoločnosťou. Najdôležitejším poslaním rodiny je spojenie s vonkajšou funkciou sociálneho dedenia alebo odovzdávania návykov pre život v spoločnosti.

Závislosť od alkoholu

Syndróm závislosti od alkoholu je skupinou fyziologických, behaviorálnych a poznávacích fenoménov, v ktorých má užívanie alkoholu prednosť pred správaním, ktoré si kedysi jedinec vážil viac. Charakteristickým prejavom závislosti je silná túžba po alkohole. Opätovný návrat k užívanie alkoholu po úspešnej liečbe môže viesť k znovuobjaveniu spomínanej túžby (Nešpor 2011).

„Vznik závislosti od alkoholu súvisí s jeho pôsobením na viaceré neurotransmiterové systémy. Riziko vzniku závislosti od alkoholu je dané funkčným stavom týchto systémov. Alkohol zvyšuje uvoľňovanie serotonínu. Jedinci, u ktorých má alkohol menej výrazné tlmivé účinky, sú viac ohrození vznikom závislosti. Dopaín a opioidy sprostredkujú subjektívne príjemné účinky alkoholu. Jedným zo znakov dispozície k vzniku alkoholizmu sú aj nižšie bazálne hladiny beta - endorfínu a vyššia reaktivita opioidného systému na alkohol“ (Kolibáš 1996, s. 145).

Podľa Mühlpachra (2002) je konzumácia alkoholu vštepovaná do ľudských rituálov, ktoré jedinca sprevádzajú po celý život. Odmietnutie alkoholu vzbudzuje pozornosť a môže to viesť až ku neadekvátnym reakciám. Tieto rituály spojené s užívaním alkoholu majú veľký vplyv na rodiny a jej členov.

Za významný rizikový faktor v rodine je považovaná taktiež spoluzávislosť. Definujeme ju ako citový, duševný a behaviorálny stav u jedinca, ktorý vzniká následkom dlhodobejšieho vystavenia a vynucovania obmedzujúcich noriem, ktoré zabraňujú pri vyjadrovaní pocitov a otvorenej debate o vlastných a spoločenských problémoch. Podstatu tohto problému vidíme v tom, že spoluzávislí uprednostňujú potreby závislého jedinca až natoľko, že zanedbávajú samých seba, zodpovednosť za závislého preberajú na seba a tým umožňujú, aby bol problém bagatelizovaný. Takto sa môžeme stretnúť s členmi rodiny, ktorí patológiu člena rodiny uľahčujú, v niektorých prípadoch sa ho dokonca zastávajú (Fabian 2014).

Alkohol

O alkoholizme Tokárová (2003) pojednáva ako o pravidelnej a nadnormatívnej konzumácii alkoholických nápojov. Nadnormatívne užívanie alkoholu je veľkou hrozbou pri rozvoji návykového správania ako istého druhu sociálnej patológie s účinkami, ktoré škodia nielen jedincovi, ktorý alkohol užíva, ale aj jeho rodine a spoločnosti. Alchymisti od 16. storočia vyrábali alkohol ako extrakt z vína.

Za najužívanejšiu legálnu drogu na svete je považovaný alkohol. V spoločnosti je tolerovaný aj napriek tomu, že spôsobuje zdravotné a spoločenské ťažkosti. Poskytovatelia základnej zdravotníckej starostlivosti stanovujú konzumáciu alkoholu u pacientov v gramoch čistého liehu alebo v normovaných dávkach užitého liehu, kde sa jedna normovaná dávka udáva ako približne 10 g čistého liehu (Ochaba 2013).

„Alkohol patrí do skupiny sedatív krátkodobým účinkom. Alkoholik zomrie pravdepodobne o 15 rokov skôr, ako je očakávaná dĺžka života pre celú populáciu“ (Mühlpachr 2002, s. 18).

Za alkoholika podľa Sochůrka (2009) považujeme človeka, ktorý svojím nadmerným pitím spôsobuje škodu nie len sebe, ale aj svojej rodine a spoločnosti. Závislosť u takého človeka vzniká vtedy, ak nadmerným užívaním alkoholu presahuje mieru, ktorú toleruje jeho blízke okolie a taktiež spoločnosť a spotreba alkoholu je na tak vysokej úrovni, že poškodzuje jeho zdravie, rodinné a spoločenské vzťahy.

Dôsledky alkoholizmu

Mojtová (2008) vymedzuje problémy, ktoré súvisia s alkoholizmom jednotlivca, ktorý užíva alkohol:

- Dôsledky akútnych epizód nadpriemernej konzumácie alkoholu – zmeny správania na krátku dobu, agresivita, havárie, zranenia, neuvážene sexuálne správanie, väzenie v dôsledku opitosti a pod.,
- dôsledky dlhotrvajúcej nadpriemernej konzumácie alkoholu – syndrómy alkoholovej závislosti (duševné, telesné a sociálne prejavy, nedostatočná výživa, dlhodobé zmeny správania, havárie, zranenia, znížená schopnosť pracovať, invalidita a pod.),
- sprievodné ťažkosti – zánik rodiny, samota, zánik domova, strata blízkych a zdravia, nezamestnanosť a nezabezpečenie prostriedkov obživy, nesloboda, postupné strácanie dobrej povesti, krádeže, suicídium a pod.

Sociálne dôsledky alkoholizmu

Prígl (2008) pojednáva o tom, že v alkoholickej rodine sú najčastejšími ťažkosťami v dôsledku alkoholizmu násilie v rodine, zvyšujúca sa samovražednosť (20 – 36% samovrahov bolo užívateľmi alkoholu) a časté dopravné nehody rodinného člena v dôsledku alkoholizmu. Ak ani jedna z týchto ťažkostí v rodine nie je, stále tu existuje jeden aktuálny dôsledok užívania alkoholu – rodič závislý na alkohole sa naplno nevenuje formovaniu rodiny a jej rastu. Manželka a deti platia za alkoholizmus otca vysokú daň tým, že spoločne zdieľajú život pod jednou strechou.

Rodinný člen závislý na alkohole narúša spolunažívanie a aj život ostatných členov rodiny. Často takéto rodiny klesnú aj v očiach spoločnosti v dôsledku jej znižujúcej sa životnej úrovne. Emocionálna a ochranná funkcia rodiny vykazuje stránky ohrozenia a to najmä nedostatočným prejavovaním lásky, bezpečia, istoty. Vo výchovnej funkcii sa prejavuje deficit citovej lásky, ktorá je v rodine rovnako dôležitá ako láska materinská. Po rôznych sľuboch a sklamaniach môže dôjsť k rezignácii príbuzných podieľať sa na riešení problému a z toho vyplývajúca pasivita z ich strany vedie k udržiavaniu závislosti člena (Mojtová 2008).

Psychologické dôsledky alkoholizmu

Psychotické poruchy, ktoré sú vyvolané alkoholom, začínajú ako dôsledok dlhodobého chronického nadmerného užívania alkoholu. Patrí sem alkoholová halucinóza, alkoholová paranoidná psychóza a alkoholová depresia (Raboch 2001).

Alkoholická halucinóza

Je to akútna psychóza, ktorá zvyčajne vzniká počas jednej noci. K predbežným príznakom patria hlavne poruchy spánku, zvyšujúce sa duševné napätie, úzkosť a pod. Ochorenie začína sluchovými halucináciami ako sú napríklad hluk, rachot, ktorý postupne prechádza do fyzickej halucinácie. Chorý jedinec často krát počuje hlasy ľudí, ktorí ho osočujú, vysmievajú sa mu alebo sa mu nebodaj vyhrážajú. V dôsledku halucinácií sa zamykajú v izbe a utekajú pred svojimi prenasledovateľmi s cieľom nájsť pomoc (Kolibáš 1996).

Alkoholická depresia

Pojednáva o skupine častých duševných defektov rôznej intenzity. Okrem depresií, ktoré na jedinca pôsobia krátkodobo a ľahko, existujú aj depresie, ktoré sa svojím obrazom a trvaním podobajú vnútornej až psychotickej depresii. Ak tieto depresie nebudú liečené, tak sa zvyšuje riziko návratu alkoholizmu a taktiež vzniká väčšie riziko samovrážd. K tomu môže dopomôcť užívanie antidepresív ako sú napr. imipramín a amitriptylín (Kolibáš 1996).

Alkoholická depresívna psychóza je prítomná často a do popredia sa dostávajú nepriaznivé príznaky, ktoré môžu viesť až k samovražde. Je potrebné ju rozlíšiť od iných depresií. Pri liečbe sa riadime aktuálnym stavom závislého jedinca na alkohole. Za nevyhnutnú sa pokladá antidepresívna a protialkoholická liečba (Kafka 1998).

Alkoholická paranoidná psychóza

Paranoidnou psychózou sa u závislého jedinca prejavuje bludné uvažovanie, ktoré patrí medzi najvýznamnejšie kvalitatívne poruchy myslenia. Sú to mylné presvedčenia, ktoré vznikajú na chorobnom podklade, ktorému závislý jedinec nepochybne verí a ktoré môžu chorobne ovplyvňovať jeho správanie. Je možné ich členiť na bludy prenasledovania, ovplyvňovania, megalománie, mikrománie a pod. Sú príznačné pre psychotické choroby, akou je napríklad schizofrénia (Vágnerová 2004).

Alkoholická paranoidná psychóza sa podľa Kolibáša (1996) prevažne ukazuje ako systém paranoidných bludov (najčastejšie emulačných - žiarlivostných). Bludné stavy mnohokrát obsahom súvisia s aktuálnou situáciou chorého jedinca. Táto porucha prebieha dlhodobo a na jej liečbu sa využívajú rôzne incizívne neuroleptiká (odstraňujú najmä pozitívne psychotické príznaky).

Ekonomické dôsledky užívania alkoholu

K ekonomickým dôsledkom radíme najmä stratu zamestnania a taktiež pribúdanie ekonomických škôd (dlhov). Následkom toho dochádza z dôvodu užívania alkoholu k zraneniam, páchaniu trestnej činnosti, rozpadu rodín a pod. (Turček 2013).

Nezamestnanosť z dôvodu užívania alkoholu nemá dopad len na jedinca samotného, ale taktiež na spoločnosť, rodinu, príbuzných a pod. Strata zamestnania môže u človeka vyvolať dezorganizáciu v osobnom živote, nestabilitu v rodine, duševnú depresiu, zvýšenú kriminalitu, nadmerné užívanie alkoholu alebo drogovú závislosť. Všeobecne sa nepotvrdzuje spojitosť medzi alkoholizmom a stratou zamestnania, ale o existencii osôb, ktorých ku alkoholizmu priviedli nezhody v práci a následná strata zamestnania niet pochýb (Mareš 2002).

Turček (2013) uvádza ekonomické dôsledky užívania alkoholu v EÚ za rok 2010. Škody zapríčinené z dôvodu alkoholu za rok sa vyšplhali na 310 eur na každého obyvateľa EÚ a z toho 73 miliárd eur dosahujú škody, ktoré spôsobil jednotlivec a 83 miliárd eur škody, ktoré boli spôsobené spoločnosti. Súhrn týchto škôd sa vyšplhal na sumu 156 miliárd eur ročne, čo tvorí 1,3 % hrubého domáceho produktu EÚ.

Výskum - vymedzenie problému a cieľ

Alkoholizmus je „metlou ľudstva“, je rozšírený aj v rodinách, ktorých členovia sa jeho účinkom nedokážu ubrániť a nakoniec jeho účinkom podliehajú. Rodinný člen závislý od alkoholu nezaťažuje svojím nadmerným užívaním alkoholu len sám seba, ale pôsobí negatívne aj na ostatných členov rodiny. Často sa stáva, že člen závislý od alkoholu zlyháva v sociálnej, psychologickej a ekonomickej oblasti, pretože nemá dostatok síl a zdrojov na nápravu rodinného systému. Preto je nevyhnutné informovať závislých členov rodiny o možných následkoch, ktoré z nadmerného pitia môžu vzniknúť. V tomto by závislému členovi a jeho rodine mali pomáhať organizácie, ktoré pre úspešnosť liečby využívajú

rozličné metódy práce so závislými. Cieľom nášho výskumu bolo zistiť dôsledky alkoholizmu na zmeny v rodine na základe subjektívnych výpovedí jej členov.

Výskumná vzorka

Výskum sme realizovali na jar 2014 zámerným výberom na vzorke 102 respondentov, ktorým sa z dôvodu užívania alkoholu rodinného člena narušili vzťahy v sociálnej, psychologickej a ekonomickej oblasti. Výskumnú vzorku tvorilo 50 mužských respondentov a 52 ženských respondentiek. K uskutočneniu nášho výskumu sme využili dotazníkovú metódu. Dotazník bol uverejnený na internetových fórach týkajúcich sa problémov s užívaním alkoholu. Pre lepšie vyhodnocovanie jednotlivých dotazníkov sme si ho zhotovili na internetovej stránke https://docs.google.com/. Táto stránka nám hromadila jednotlivé dotazníky zaradom podľa dátumu ich vyplnenia do tabuľky, z ktorej sa výskum interpretoval jasnejšie a zreteľnejšie.

Tabuľka č. 1: **Pohlavie respondentov**

Pohlavie respondentov	**N**	**%**
Mužské pohlavie	50	49
Ženské pohlavie	52	51

Tabuľka č. 2: **Vek respondentov**

Vek respondentov	**N**	**%**
Od 25 do 40 rokov	37	36,3
Od 40 do 55 rokov	65	63,7

Spracovanie výskumnej časti sme realizovali pomocou štatistického programu SPSS. Pri porovnávaní jednotlivých premenných sme využili Indipendent Samples T-test, ktorý použijeme vtedy, ak dva súbory údajov pochádzajú od rozdielnych subjektov (napr. muž a žena). V tom prípade bude objektom našej pozornosti medzisubjektová variabilita (premenlivosť) – skúmanie rozdielov medzi dvoma nezávislými súbormi údajov.

Vybrané výsledky výskumu

Rozpad rodiny

Medzi mužmi a ženami existujú štatisticky významné rozdiely vo vnímaní dôsledkov alkoholizmu na rozpad rodiny, čo máme uvedené v tabuľke č. 3, kde p (α) – hodnota je 0,006, teda rozdiely medzi respondentmi sú veľmi vysoké. To znamená, že v dôsledku alkoholizmu muža sa rodinná situácia rapídne zhorší a často krát kvôli jeho závislosti dochádza k rozpadu rodín skôr ako zo strany žien.

Tabuľka č. 3: **T-test – Rozpad rodiny**

	Pohlavie	**N**	**X**	**S**	**T**	**P (α)**	**CI (95%)**	
Rozpad rodiny	Muž	50	6,76	1,598	2,798	0,006**	0,266	1,562
	Žena	52	5,85	1,696				

**veľmi vysoké signifikantné rozdiely

V tabuľke č. 4 je zobrazené, že existuje veľmi vysoká významnosť v rozdieloch medzi mužmi a ženami, ktorým sa rozpadlo manželstvo z dôvodu nadmerného užívania alkoholu. Až 63,4% žien a 44 % mužov s tvrdením súhlasilo. U 52% mužov sme spozorovali, že nadmerné užívanie alkoholu nemá vplyv na ich rodinný život. Z toho vyplýva, že ženám sa manželstvo z dôvodu užívania alkoholu muža rozpadá častejšie v porovnaní s mužmi.

Tabuľka č. 4: **Odpovede respondentov na tvrdenie: Moje manželstvo sa rozpadlo, pretože môj muž/žena nadmerne užívali alkohol**

Odpovede	**Muži (N)**	**Muži (%)**	**Ženy (N)**	**Ženy (%)**
Úplne súhlasím	22	44	24	46,1
Súhlasím	0	0	9	17,3
Neviem	0	0	14	27
Nesúhlasím	12	24	0	0
Úplne nesúhlasím	14	28	5	9,6

Alkoholická halucinóza

V tabuľke č. 5 je uvedené, že štatistická významnosť rozdielov medzi mužmi a ženami v otázke alkoholickej halucinózy neexistuje (p(α) – hodnota je 0,195). Z toho vyplýva, že medzi respondentmi nie sú významné rozdiely v prejavoch alkoholickej halucinózy na ich zdravie a jej pôsobeniu podliehajú muži a ženy zhruba rovnako.

Tabuľka č. 5: **Odpovede respondentov na tvrdenie: T-test – Alkoholická halucinóza**

	Pohlavie	**N**	**X**	**S**	**t**	**P (α)**	**CI (95%)**	
Alkoholická halucinóza	Muž	50	13,58	4,380	1,304	0,195	-0,493	2,384
	Žena	52	12,63	2,801				

Z tabuľky č. 6 možno vyčítať, že 28% mužov a 36.5% žien súhlasí s tvrdením, že často krát mávajú poruchy spánku v dôsledku alkoholizmu a až 44% mužov a 36,5% žien s týmto tvrdením nesúhlasilo. Z toho vyplýva, že ženy pociťujú poruchy spánku častejšie ako muži a teda medzi mužmi a ženami existujú minimálne rozdiely v prejavoch tohto javu.

Tabuľka č. 6: **Odpovede respondentov na tvrdenie: V dôsledku alkoholizmu sa u mňa častejšie prejavujú poruchy spánku**

Odpovede	Muži (N)	Muži (%)	Ženy (N)	Ženy (%)
Úplne súhlasím	9	18	14	27
Súhlasím	5	10	5	9.5
Neviem	14	28	14	27
Nesúhlasím	9	18	19	36.5
Úplne nesúhlasím	13	26	0	0

Depresie

Medzi mužmi a ženami v dôsledku alkoholizmu vznikajú depresie viac u žien (viď tab. 7), čiže z toho vyplýva, že medzi respondentmi existujú veľmi vysoké signifikantné rozdiely (P (α) – hodnota je 0,000). Ženy majú depresívne stavy v podstatne väčšom množstve než muži, pretože u nich užívanie alkoholu výrazné vplýva na tento jav, na rozdiel od mužov, ktorých postihujú depresívne stavy v dôsledku alkoholu omnoho menej.

Tabuľka č. 7: **T-test - Alkoholická depresia**

	Pohlavie	N	X	S	t	P (α)	CI (95%)	
Alkoholická depresia	Muž	50	9,78	2,999	3,613	0,000***	1,045	3,592
	Žena	52	7,46	3,472				

***veľmi vysoké signifikantné rozdiely

Až 55,5% žien trpí z dôvodu závislosti často krát depresiami a stavmi s ňou spojenými – tabuľka č. 8. Viac ako ¼ mužov sa prikláňa k vysokému percentu žien, ktoré s tvrdením súhlasili, ale väčšina mužov (36%) depresie nemávajú vôbec a rovnaký počet mužov sa k otázke odmietli vyjadriť. Vychádza nám z toho, že medzi mužmi a ženami existujú veľmi vysoké signifikantné rozdiely vo vzniku a účinkoch depresívnych stavov z dôvodu nadmerného užívania alkoholu.

Tabuľka č. 8: **Odpovede respondentov na tvrdenie: Z dôvodu závislosti od alkoholu trpím mnohokrát depresiami**

Odpovede	Muži (N)	Muži (%)	Ženy (N)	Ženy (%)
Úplne Súhlasím	5	10	19	36,5
Súhlasím	9	18	5	9,6
Neviem	18	36	20	38,5
Nesúhlasím	9	18	4	7,7
Úplne nesúhlasím	9	18	4	7,7

Pracovný výkon

T-test pre dva nezávislé výbery v tabuľke č. 9 ukazuje, že pracovný výkon žien a taktiež mužov sa v dôsledku alkoholizmu nezhorší. Užívanie alkoholu nevplýva na pracovnú činnosť respondentov, ale naopak zhoršuje ich pracovnú morálku. Z toho nám vyplýva, že medzi mužmi a ženami neexistujú štatisticky významné rozdiely (P (α) – hodnota je 0,538) vo vnímaní tohto javu.

Tabuľka č. 9: **T-test – Pracovný výkon**

	Pohlavie	**N**	**X**	**S**	**t**	**P (α)**	**CI (95%)**	
Pracovný výkon	Muž	50	9,48	3,240	0,842	0,538	-0,729	1,805
	Žena	52	8,94	3,208				

Vysokému percentu mužov (64%) a žien (71,7%) sa v dôsledku alkoholu narušil výkon v práci a ich pracovná činnosť sa výrazne zhoršila – tabuľka č. 10. V porovnaní s mužmi (16%) a ženami (19,2%), na ktorých nemá užívanie alkoholu žiadny vplyv pri vykonávaní svojej profesie. Preto neexistujú významné rozdiely medzi mužmi a ženami, čo sa týka zhoršenia ich pracovného výkonu následkom užívania alkoholu.

Tabuľka č. 10: **Odpovede respondentov na tvrdenie: Užívaním alkoholu sa u mňa zhoršil pracovný výkon v zamestnaní**

Odpovede	**Muži (N)**	**Muži (%)**	**Ženy (N)**	**Ženy (%)**
Úplne súhlasím	13	26	19	36,6
Súhlasím	19	38	18	34,5
Neviem	10	20	5	9,6
Nesúhlasím	8	16	5	9,6
Úplne nesúhlasím	0	0	5	9,6

Finančná situácia

Pri skúmaní finančného javu – tabuľka č. 11 - neexistujú štatisticky významné rozdiely (P (α) – hodnota je 0,791) medzi mužmi a ženami a z toho vyplýva, že sa v dôsledku alkoholizmu člena rodiny finančná situácia nezhorší.

Tabuľka č. 11: **T-test - Finančná situácia**

	Pohlavie	**N**	**X**	**S**	**t**	**P (α)**	**CI (95%)**	
Finančná situácia	Muž	50	6,94	3,841	0,266	0,791	-1,101	1,443
	Žena	52	6,77	2,525				

Finančná situácia v dôsledku alkoholizmu sa v rodine zhorší, čo nám potvrdilo 64% mužov a 55,8% žien – tabuľka č. 12. V opačnom prípade bolo 26% mužov a 26,9% žien, ktorým sa ekonomická situácia v rodine s členom závislým na alkohole nezhoršila. Vychádza nám z toho, že medzi mužmi a ženami neexistujú významné rozdiely v skúmaní tohto javu a ich odpovede na dané tvrdenie sú takmer rovnako porovnateľné.

Tabuľka č. 12: **Odpovede respondentov na tvrdenie: Mojou závislosťou sa zhoršila finančná situácia v mojej rodine**

Odpovede	Muži (N)	Muži (%)	Ženy (N)	Ženy (%)
Úplne súhlasím	23	46	24	46,2
Súhlasím	9	18	5	9,6
Neviem	5	10	9	17,3
Nesúhlasím	4	8	14	26,9
Úplne nesúhlasím	9	18	0	0

Diskusia a záver

Vaľková (2013) vo výskumnej časti svojej práce s názvom *Alkoholizmus ako destabilizujúci sociálny prvok rodiny* dospela k záveru, že alkoholizmus v rodine spôsobuje stratu jej funkčnosti, čo jej potvrdilo viac ako 75% ženských a mužských respondentov, z čoho bol približne rovnaký počet mužov aj žien.

V našom výskume je rezultácia odlišná a to hlavne zo strany mužov, z ktorých viac ako ½ nesúhlasila s tvrdením, že alkohol môže viesť až k rozpadu rodiny. Naopak ženy súhlasili s tvrdením, že alkoholizmus zo strany muža má značný vplyv na funkčnosť rodiny. Z toho vyplýva, že pozorujeme významné rozdiely v našom a autorkinom výskume so zameraním na fungovanie rodiny s členom závislým od alkoholu.

V porovnaní s výskumom Chválovej (2013) sme zistili, že rodina sa snaží pomôcť členovi závislému od alkoholu, s čím sa stotožnilo až 68 autorkiných respondentov a len 20 s tvrdením zameraným na pomoc rodinnému členovi závislému od alkoholu nesúhlasilo.

V našom prípade sa s tvrdením stotožnilo viac ako 75% respondentov, čo nás vedie k záveru, že rodinný člen závislý od alkoholu môže v mnohých prípadoch počítať pri svojej liečbe od alkoholovej závislosti s podporou vlastnej rodiny.

Chválová (2013) vo výskumnej časti svojej práce s názvom *Alkoholizmus a sociálna práca so závislým klientom* zistila, že alkohol a problémy s ním spojené, majú veľký vplyv na finančnú situáciu v rodine, čo jej potvrdilo až 68 z 88 respondentov. Z toho vyplýva, že viac ako ¾ respondentov pociťuje v dôsledku užívania alkoholu zmeny v oblasti financií v rodine.

V porovnaní s naším výskumom sa autorkine výsledky výskumu vo veľkej miere zhodujú s našimi, z čoho usudzujeme, že v dôsledku užívania alkoholu rodinného člena sa finančná situácia v rodine rapídne zhorší.

V nasledujúcej časti svojho výskumu Chválová (2013) došla k záveru, že jedincom závislým od alkoholu sa nezhorší pracovný výkon v zamestnaní a viac ako ¾ jej respondentov vyvrátilo tézu, že problémy v práci ich viedli k inklinácii ku alkoholu.

Ak porovnáme tento výsledok autorkinho výskumu s našim, tak pozorujeme veľmi odlišný postoj respondentov, pretože viac ako 75% respondentov v našom výskume potvrdilo, že alkohol značne vplýva na ich prácu, zvyšuje problémy týkajúce sa pracovného výkonu a často krát vedie nadmerné užívanie alkoholu až ku strate zamestnania.

Alkoholizmus má značný vplyv na plynulý cyklus rodiny a jeho dôsledky nepostihujú len samotného závislého člena, ale majú dopad na rodinu ako celok. Prejavuje sa to najmä zanedbávaním rodičovských povinností, neharmonickým vzťahom partnerov, ale prvotne sa to odráža predovšetkým na výchove detí, ktorým alkoholizmus rodiča v mnohých prípadoch bráni pri ich osobnostnom raste. Alkoholizmom sa z rekreačného užívateľa ľahko stane

človek skutočne závislý. Preto je dôležité, aby rodina a taktiež i skúsení odborníci pomáhali závislému členovi pri prekonaní negatívnych príčin a dôsledkov, ktoré na ňom alkohol zanecháva.

Závislého človeka nezmeníme zo dňa na deň. Je potrebné mu venovať dostatok času k tomu, aby pochopil fatálnosť svojej situácie a snažil sa o zmenu svojho životného štýlu. Preto sú dôležitým prvkom života jeho rodinní príslušníci, s ktorými má najbližšie vzťahy a ktorých rady si cení nadovšetko.

Zoznam bibliografických odkazov

CABANOVÁ, V., 2010. *Rodina a rodinná výchova ako faktor rozvoja osobnosti*. Žilina: Žilinská univerzita. ISBN 978-80-554-0295-6.

FABIAN, A. et al., 2014. *Svet sociálnej práce*. Košice: Filozofická fakulta UPJŠ. ISBN 978-80-8152-097-6.

HARDY, M. et al., 2011. *Sociální patologie rodiny.* Brno: Institut mezioborových studií. ISBN 978-80-87182-17-8.

HRONCOVÁ, J. et al., 2004. *Sociálna pedagogika*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela. ISBN 80-8083-028-2.

CHVÁLOVÁ, L., 2013. *Alkoholizmus a sociálna práca so závislým klientom:* diplomová práca. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety.

KAFKA, J. et al., 1998. *Psychiatria*. Martin: Osveta. ISBN 80-88824-66-4.

KOLIBÁŠ, E. et al., 1996. *Špeciálna psychiatria.* Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 80-223-1272-X.

MAREŠ, P., 2002. *Nezaměstnanost jako sociální problém.* Praha: Sociologické Nakladatelství. ISBN 80-86429-08-3.

MOJTOVÁ, M., 2008. *Sociálna práca v zdravotníctve.* Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety. ISBN 978-80-89271-45-0.

MÜHLPACHR, P., 2002. *Sociální patologie*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2511-5.

NEŠPOR, K., 2011. *Návykové chování a závislost*. 4. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80 262-0189-2.

OCHABA, Róbert, 2013. *Spotreba a užívanie alkoholu v Slovenskej republike*. In: Sociálna prevencia. Roč. 8, č. 1, s. 10 - 11. ISSN 1336-9679.

REICHEL, J., 2008. *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2594-9.

SOCHŮREK, J., 2009. *Úvod do sociální patologie*. Liberec: Technická univerzita. ISBN 978-80-7372-448-1.

SOPÓCI, J., 2010. *Teória sociálnych inštitúcií*. Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 978-80-223-2641-4.

TOKÁROVÁ, A. et al., 2003. *Sociálna práca*. Prešov: Akcent Print. ISBN 80-968367-5-7.

TURČEK, M., 2013. Rizikové pitie alkoholu a škody s ním spôsobené. In: *Humanita plus.* Roč. 8, č. 2, s. 11 – 12. ISSN 1336-2208.

VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Psychopatologie pro pomáhajíci profese*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.

VAĽKOVÁ, Ľ., 2013. *Alkoholizmus ako destabilizujúci sociálny prvok rodiny:* diplomová práca. Bratislava: VŠZaSP sv. Alžbety.